

Pere Borrell, l'institut de la Cerdanya

L'IES de Puigcerdà fa un crèdit variable de català adreçat als alumnes no-catalanoparlants

Un total de 440 alumnes d'ESO i batxillerat cursen els seus estudis a l'institut Pere Borrell de Puigcerdà, l'únic centre de secundària de la Cerdanya. L'institut ha hagut de recórrer als desdoblaments, a les aules d'adaptació curricular i a les unitats d'escolarització compartides per atendre la diversitat

JORDI COMELLAS
Puigcerdà

L'institut d'ensenyament secundari (IES) Pere Borrell de Puigcerdà és l'únic que hi ha a la Cerdanya. L'institut també és l'únic centre que imparteix el batxillerat a la comarca, ja que, tot i que hi ha un col·legi privat, només ofereix els quatre cursos d'ensenyament secundari obligatori (ESO).

En aquests moments l'institut cerda acull un total de quatre-cents quaranta alumnes, que configuren pràcticament tres línies d'ESO, ja que hi ha tres línies de primer i segon, dues de tercer i quatre de quart; dues línies senyeres de batxillerat i un sol cicle formatiu de grau mitjà, dedicat a la gestió administrativa.

Els alumnes que assisteixen a l'institut de la capital cerdana procedeixen pràcticament de totes les poblacions de la comarca, des de Bellver de Cerdanya fins a Puigcerdà, i Llívia. Els alumnes de més avall de Bellver, per proximitat, acostumen a cursar els seus estudis a l'institut Joan Bru-dieu de la Seu d'Urgell.

JOSEP ROJAS

Equip directiu de l'institut d'ensenyament secundari Pere Borrell de Puigcerdà

Fins fa uns quants anys el nombre d'alumnes de l'institut cerda havia anat minvant d'una manera considerable curs rere curs *«pel tema de la baixada demogràfica que en aquells moments patia la comarca»* -explica el director de l'institut, Josep Miñambres-, però des de fa uns quants anys el nombre d'alumnes està tornant a créixer, no espectacularment, però sí que d'una manera sostinguda,

bàsicament a causa de l'atenció a l'alumnat immigrant, ja que cada curs hi ha moltes incorporacions noves, sobretot d'alumnes que procedeixen de països d'Amèrica del Sud».

Una oferta de cicles formatius bastant pobra

El director de l'institut és conscient que l'oferta educativa del

centre pel que fa als cicles formatius, només n'ofereix un de cicle mitjà, és realment reduïda, *«perquè s'ha seguit l'herència del que era l'antiga formació professional»* -explica-, en el qual només hi havia una línia d'administrativa i una altra d'elèctrica. *«En principi»* -prosegueix Josep Miñambres-, també era previst que es fes un cicle de manteniment industrial, però, com que no hi va haver

prou demanda, va acabar desapareixent».

Segons Josep Miñambres, *«és veritat que la gent de la comarca realment voldrien una oferta de formació professional més diversificada i amplia, perquè l'any passat es va estar a punt fins i tot de perdre aquest cicle que tenim per manca d'alumnes»*, però és clar que no ens poden demanar les mateixes ràtios d'alumnes a nosaltres

que les que **demanen** a la resta d'instituts del país. Aquí hi ha un problema de **demografia**, no som gairegent, **i alhora, som** molt lluny **dels altres** llocs, i el que s'hauria de fer és una oferta professional una mica digna, amb una **ratíio d'alumnes** més **baixa**, que potser hauria d'incloure el cicleformatiu **superior**del que estem fent **actualment**, i després **s'hauria** de veure si seria possible incorporar 1 'oferta d '**algun** altre cicle formatiu de grau **mitjà**».

L'institut actual és el resultat de la fusió de dos centres

L'institut actual, ubicat al mig del nucli urbà de Puigcerdà, és el resultat de la fusió de dos centres que hi havia hagut anteriorment

a la **població**. Per una banda, explica l'actual director, **«l'edifici és el que havia estat de l'escola dels escolapis, que hi feien el batxillerat i primària i que en un moment donat, quan la Generalitat encara no tenia les competències d'ensenyament, va comprar el ministeri d'Educació i Ciència. Més tard, amb les transferències d'ensenyament, va passar a dependre del departament d'Ensenyament de la Generalitat, i en un moment determinat es va veure la necessitat que hi hagués una oferta de formació professional per a la comarca i es va crear un altre centre a Puigcerdà, que depenia d'Olot, i que era una secció del que després va ser l'IES La Garrotxa»**.

«Posteriorment -prosegueix Josep Miñambres-, **com** que es va

decidir anticipar la **implantació** de la reforma educativa aquí a la comarca, es va **accelerar la fusió** dels dos centres, el de les **Escoles Pies** i el de **formació** professional. Primer van ser dos **plans d'estudis** que **funcionaven** en un mateix centre. Durant un parell de cursos es va fer BUP i **FP, i posteriorment** es va **començar** a fer 1 'ESO i es van anar eliminant **els** estudis de **formació** professional, 0 sigui, que el cicle formatiu que fem ara fa **relativa-**ment poc que **existeix**».

Això va obligar a remodelar en diverses ocasions l'actual edifici per tal d'anar-lo adaptant a les necessitats de cada nova situació, ja que els escolapis l'havien partit per la meitat, per **dedicar-ne** una banda als estudis de primària i l'altra al batxillerat. Posterior-

ment es va tornar a remodelar quan la primària va sortir **definitivament** del centre.

Una atenció especial a la diversitat amb la reforma

Com a la majoria dels instituts catalans, l'atenció a la diversitat va ser un **dels cavalls de batalla** de la implantació de la nova reforma educativa a l'institut de Puigcerdà. També com a la majoria dels centres, afirma el director de l'institut de Puigcerdà, **«els** que s'hi van adaptar millor van ser el professorat de nova **incorporació** a l'ensenyament **i els** professors que venien de la **formació professional** i, lògicament, va costar **força més a la gent que venia d'altres instituts**».

També com a la majoria dels centres, un primer **estadi** de l'**atenció** a la diversitat es **planteja** a través del desdoblament dels cursos. **«Al** centre -explica el director- en les **matèries instrumentals** es **fan** desdoblements. **Dels** tres grups que hi ha en **fem** quatre **classes** diferents, que si fa o no fa representen tres nivells. Després disposen **d'una** UAC, que és una unitat d'adaptació **curricular**. En tenim una per **als** alumnes de primer i segon **curs d'ESO** i una ultra per **als** de tercer i de quart **curs**, que **atenen els** alumnes que **tenen** , problemes d'aprenentatge, però no **els** que **tenen** problemes de **conducte**. Podria ser que algun **alumne** tingués problemes **d'aprenentatge** i que alhom tumbé en tingués de conducta, però, en **principi, no-**

més hi accedeixen aquells alumnes que tenen problemes exclusivament d'aprenentatge».

A més a més, afegeix Josep Miñambres, «**l'Ajuntament de la població ha signat un conveni amb el departament d'Ensenyament per poder disposar d'una unitat d'escolarització compartida (UEC)** -el que a la resta de Catalunya es coneix per unitat d'escolarització externa -(UEE)-, **que aquí en diuen compartida perquè els alumnes al matí van a unes instal·lacions de l'ajuntament on treballen amb uns educadors que hi ha posat el mateix Ajuntament, i dos dies a la tarda vénen aquí a l'institut, tot i que penso que de moment encara no hem sabut trobar la manera més correcta de poder-los atendre».**

Segons el director de l'institut puigcerdanès, «**aquestes unitats especials van adreçades a alumnes amb problemes greus d'adaptació a l'escola, perquè no són problemes de capacitat, sinó problemes seriosos d'adaptació, i n'hi ha que tenen una autèntica fobia a l'escola. En aquests moments en aquesta aula hi ha vuit alumnes que estan cursant estudis de fusteria i de pintura i, un cop els hugin acabat,**

ja espodran incorporar al món del treball».

Paral·lelament, també hi ha línies complementàries, afegeix el director, «**com ara les que són a càrrec de la psicopedagoga del centre, que fa atencions individualitzades als alumnes que tenen problemes d'aprenentatge però de caire puntual, com ara problemes de lectoescriptura o problemes en les matemàtiques, però sempre tenint en compte que es tracta de problemes molt puntuals i que en les altres matèries van seguint bé».**

Un crèdit de català per als alumnes no-catalanoparlants

Segons Josep Miñambres, un altre esglaió on també es pot tractar el tema de la diversitat, tot i que d'una manera més generalitzada, és amb els crèdits variables. «**Hi ha crèdits** -explica el director- **que van adreçats exclusivament a alumnes que volen ampliar coneixements sobre alguna matèria concreta, sobretot pel que fa al segon cicle, i altres que són més aviat de reforç. I, en aquest sentit, hi ha un crèdit molt interessant que va adreçat als alumnes de nova incorporació al centre que procedeixen**

de llocs on no es parla català, ja que cada curs acostumem a tenir entre deu o quinze incorporacions d'aquestes característiques, i aquesta és l'única possibilitat que tenen de poder disposar d'unes hores addicionals a la setmana de llengua catalana».

La majoria d'aquests alumnes procedeixen de la resta de l'Estat espanyol o de països sud-americans i, lògicament, no tenen cap tipus de problema amb el castellà, però com que a l'institut la majoria de les classes es fan en català, segons el parer del director, «**és molt important que, a més a més de les hores de llengua catalana, disposin cada setmana d'una sèrie d'hores més per poder accelerar el més ràpidament possible l'aprenentatge del català, si més no, com a oients».**

Francès com a segona llengua estrangera

Per la seva proximitat amb la frontera amb l'estat veí, durant molts anys al centre s'havia estudiat el francès com a primera llengua estrangera. «**D'uns anys ençà, però** -assegura el director-, **la Generalitat només ens ha donat**

un professor de francès, que ens resulta del tot insuficient, i hem hagut de posar aquesta llengua com a segona perquè no disposàvem deprou hores i el departament d'Ensenyament no estava disposat a facilitar-nos més professors d'aquesta llengua».

Per tal de promoure l'aprenentatge del francès, i ja que han hagut de renunciar que fos la primera llengua estrangera, i també per aconseguir que com a segona llengua tingui una certa importància, a través del departament d'Ensenyament el centre ha aconseguit un acord amb la inspecció escolar del sud de França perquè tots els alumnes de l'institut que acabin l'ESO i el batxillerat puguin obtenir a través d'un examen especial les titulacions homologades de coneixement de la llengua francesa que dona l'Aliança Francesa.

«**Aleshores** -explica el director- **vénen uns professors expressament a fer-los els exàmens aquí a l'institut, i els alumnes de quart d'ESO i els de segon de batxillerat que ho volen fan els exàmens, i si els aproven els donen un certificat oficial».**

Malgrat l'aparent necessitat de

conèixer la llengua francesa per la proximitat amb la frontera, per la presència de moltes persones de la parla en la zona i per la possibilitat de trobar feina relacionada amb el turisme, el director del centre considera que, precisament, l'aprenentatge del francès és complicat. «**Sembla que per la proximitat hi hauria d'haver un cert interès per aprendre el francès** -assegura Miñambres -, **doncs no és així, perquè la majoria dels alumnes tenen la sensació que ja en saben prou, perquè el xampurregen, i perquè alguns el cap de setmana treballen en una botiga i entenen els francesos quan hi van a comprar. Z tumbé hi ha un altre factor, que és que els que vénen de l'escola primària de Puigcerdà, que és la més important en nombre de les que ens porten alumnes, tenen com a primera llengua el francès, i entre aquest bagatge que ja porten i el que xampurregen, pensen que ja en tenen prou per entendre's i trien l'anglès»**

Activitats encaminades a orientar els estudiants

Durant el curs escolar l'institut du a terme tot un seguit d'activi-

tats amb els alumnes, i també amb els seus pares, encaminades a orientar-los sobre les possibilitats que tenen de continuar estudiant o les tenen quan acaben de cursar l'ESO o el batxillerat.

Segons Josep Miñambres, «fem activitats conjuntament amb els pares dels alumnes de quart d'ESO per tal de donar-los orientacions genèriques, les personals ja arriben al final de curs, perquè puguin pensar una mica com poden orientar els estudis dels seus fills, sobre si volen fer el batxillerat, o bé cicles formatius, etc.».

Amb els alumnes de batxillerat i amb els del cicle formatiu, cada any es va al Saló de l'Ensenyament ala Fira de Mostres de Barcelona, «perquè hi troben molta informació sobre les possibilitats que tenen de continuar estudiant un cop hagin acabat aquí».

A més a més, continua explicant el director de l'institut, «al llarg del curs escolar gairebé ens vénen a veure totes les universitats catalanes i ens presenten les seves ofertes d'estudis, i després, a través de la tutoria, tumbé se'ls orienta per si volen agafar els cicles formatius de grau superior».

En el mateix sentit, afegeix Josep Miñambres, «enguany tumbé pensem fer una reunió amb els pares dels alumnes de segon de batxillerat, per tal d'intentar dinamitzar el diàleg a casa a l'hora que s'hagin de prendre les decisions sobre els seus estudis posteriors, ja que la presa de decisions no té a veure només amb tenir molta informació sobre les possibilitats que tenen d'estudiar, sinó que quan es coneix tot el que hi ha i se sap el

que t'agrada, tumbé s'ha de saber triar què és el que et convé més i aquíhi juguen tot un seguit de factors que és el que nosaltres pretenem donar a conèixer als pares dels nostres alumnes»

Teatre, música i altres activitats sense moure's

Temps enrere els alumnes del centre havien fet excursions i sortides per anar a veure teatre o fer altres activitats d'interès que gairebé sempre els duïen a Barcelona. Això, però, acabava suposant una important despesa, i no només econòmica, sinó també de temps, ja que per la distància amb la capital catalana es veien obligats a invertir-n'hi molt.

«D'un temps ençà -explica el director de l'institut puigcerdanès- el que intentem fer, amb la col·laboració de l'Ajuntament i de l'AMPA del centre, és programar el màxim de coses aquí a Puigcerdà per tal que ens surtin més barates. En aquest sentit, al llarg del curs fem un cicle de teatre, un de teatre en anglès, també fem audicions musicals i conferències d'orientació per als alumnes de segon de batxillerat».

Això no vol dir, però, que al llarg del curs no surtin mai de Puigcerdà. «Clar que durant el curs -afegeix el director- tumbé fem activitats fora d'aquí. Hi ha el viatge definat de curs, fem la setmana blanca, que inclou esquí, activitats esportives i tallers a l'institut, que dura tota una setmana i que hem fet ara fa pocs dies, i cada curs, amb els alumnes de batxillerat i del cicle formatiu, tumbé

JOSEP ROJAS

Els alumnes del cicle formatiu de grau mitjà de gestió administrativa

anem a Barcelona a veure el Saló de l'Ensenyament que fan a la fira de mostres».

Els crèdits de síntesi de l'ESO, que s'acostumen a fer a final de curs, de vegades també serveixen per conèixer nous indrets. «Sobre tot els de quart curs -explica el director del centre- cada any hem pres el costum que visitin una ciutat diferent de Catalunya. Vam començar visitant Manresa i fins ara

ja hem anat a Barcelona, Terrassa i Girona».

Celebren tres festes tradicionals cada l'any

Al contrari del que passa en molts instituts de secundària, que no solen celebrar gaire les festes tradicionals, a l'institut de Puigcerdà en fan tres. Concretament, Nadal, el carnestoltes i la diada

de Sant Jordi. «Sí-confirma el director-, celebrem Nadal, ara acabem de celebrar el carnestoltes i, per Sant Jordi, les activitats que ens ofereix l'Ajuntament les complementem amb les que fem aquí amb les que organitza PAMPA, que cada any fa un concurs literari que esta molt ben dotat. Durant el dia, els alumnes fan diferents activitats i poden sortir al carrer a veure les parades de llibres».